

كابينه‌ی نوي له ئيران؛ كۆكردنه‌وه‌ی هيز له دهستی بناژۆخوازان

04-09-2021

نووسه‌ره‌كان

ناوه‌ندی لیکۆلینه‌وه‌ی رووداو

| كاردۆ بېنەر |

پەرلەمانى ئىران لە رۇژانى رابردودا تەنیا متمانەى بە بەربۇزىرى وەزارەتى پەرورەدە نەبەخشى، ئەمەش بە واتاى قىوولکردنى ۱۸ وەزىرى بەربۇزىراوى دىكەى ئىبراھىم رەئىسى سەرۇككۆمارى نوپى ولاتى ئىرانە. وەزىرەكان بە فەرمى دەست بە كار بوون و ئەمەش بە ماناى كۆتايىھاتنى چالاكىي ۸ سالەى حكومەتى حەسەن رۇحانىيە. بەلام ئەمە تەنیا كۆتايىك بۇ دەولەتى ميانەپۆى رۇحانى نىيە! بەگوپرەى ئالوگۆرى پلە و پۇستە ھەلبۇزۇردراو و دەستنىشانكراوھەكان، و دەستبەسەرداگرتنى سىن ھىزى سەرەكىي دەسەلات، بە كردهوہ ئەمە سەرەتايەكە بۇ دەستپىكى يەكپارچەکردنى دەسەلات لە ژىر رىكىفى بنازۇخوازانى ئىراندا. دياردەيەك كە دەتوانرئىت وەك كۆتايى سەردەمى رىفۇرمخوازىيى كلاسىك شى بىكرىتەوہ.

پىشنىنەى بەكەدەستبوونى ھىزى بنازۇخوازن

ئەمە بەكەمجار نىيە كە لە ئىراندا ھىز بە تەواوہتى دەكەوئىتە دەستى بنازۇخوازن. ئەوان پىشتر لە سالى ۲۰۰۲شدا توانيان ھەلبۇزاردنەكانى ئەنجومەنى ئىسلامىي شار و گوند، لە زۆربەى ولات، بەتايبەت لە تاران بۇ خۇيان مسۆگەر بگەن و، كەسايەتتايەكى كەمتر ناسراو بە ناوى " مەحمود ئەحمەدى نژاد" وەك سەرۇكى شارەوانى تاران دەستنىشان بگەن. سالى دواتر (۲۰۰۳) لە سىپەرى رەتكردنەوہى شايستەيى بەربۇزىرە رىفۇرمخوازەكان بە شىوازى بەربلاو، توانيان لە خولى ۷ مەجلىسى شەوراي ئىسلامىدا (پەرلەمان) بىنە زۆرىنە و لە كۆتايىدا لە بەھارى ۲۰۰۵دا، لە سىپەمىن ھەلبۇزاردنى يەك لە دواى يەك، ئەمجار بە بەربۇزىركردنى مەحمود ئەحمەدى نژاد، كورسىي سەرۇكايەتتى كۆماریان بە دەستھىنا. بە لە بەرچاو گرتنى سەرۇكايەتتى ئايەتوللا ھاشىمى شاھروودى (۱۹۹۹-۲۰۰۹) و دواتر ئايەتوللا ئامولى لارىجانى (۲۰۰۹-۲۰۱۸) بە سەر دەزگای دادى ئىراندا، دەتوانرئىت بگوترئىت كە لەو ماوہەدا ھەموو بىنكەكانى ھىز لە دەستى بنازۇخوازندا بوو.

چۆنىيەتى دەستبەسەرداگرتنەوہى ھىز لە لاىەن بنازۇخوازنەوہ

لە خولى نوپىشدا، بنازۇخوازن جارىكى دى بە پەپرەوگردنى ئەزموونى پىشووتر لە دەستبەبەركردنى ھىزى بەكەدەست و رەھا، سەرکەوتوو بوون. كۆلەكەى سەرەكىي ئەم سەرکەوتنە لە دەستى ئەنجومەنى پاراستنى ياسادا بوو كە لە سىن ھەلبۇزاردنى يەك بە دواى بەكدا، بە لىشاو شايستەيى زۆربەى بەربۇزىرە رىفۇرمخوازەكان و تەنانت بنازۇخوازانى رەخنەگرىشى رەتكردەوہ، تاكوو بنازۇخوازانى نىو مەيدانەكە، بە ئاشكرا ھىچ بەرامبەر و بەرھەلستكارىكىان نەبىت. ھاوكات لەگەل ئەم دۇخەدا، گەمارۇكانى ئەمريكا و زيادکردنى گوشارى ئابوورى و ژيانى رۇژانە بۇ خەلك و ھەندى پەرچەکردارى توندوتىژانەى دەسەلات بەرمبەر خۇپىشاندان و ناپەزايەتتى خەلكى، بوو بە ھۆكارى بەشدارىنەکردنى كۆمەلىكى زۆر لە خەلكانى خاوەن دەنگ لەو سىن ھەلبۇزاردنەدا.

بەم جۆرە بنازۇخوازن سەرەتاي سالى ۲۰۲۰ لە ھەلبۇزاردنى يازدەيەمى پەرلەماندا، توانيان زۆربەى كورسىيەكانى پەرلەمان بە دەست بىن و سەرۇكى پىشووى شارەوانى تاران، كە دۇپاوى چەندىن خولى ھەلبۇزاردنى سەرۇكايەتى كۆمار بوو، وەك سەرۇكى پەرلەمان ديارى بگەن. دواتر لە دوو ھەلبۇزاردنى ھاوكانى سەرۇكايەتى كۆمار و ئەنجومەنى ئىسلامى شار و گونددا، كە بەھارى ۲۰۲۱ بەرپۆە چوو، بە ئاسانى سەر كەوتن.

ھاوتەرىبى ئەم ئالوگۆرپانە، رىبەرى ئىران، حوجەتولئىسلام موحسىنى ئىزەيى، كە كەسايەتتايەكى توندى بنازۇخوازە، وەك جىگەرەوہى ئىبراھىم رەئىسى بۇ سەرۇكايەتتى دەزگای دادوهرى ئىران دەستنىشان كرد تا بەشپۆەيەكى ئاشكرا و فەرمى، دەسەلات بەرپۆەبەرابەتى سىكۆچكەى ھىز لە دەستى بنازۇخوازندا بىت.

بارودۇخى رەوتە سىياسىيەكان لە دەولەتى رەئىسىدا

ئىبراھىم رەئىسى، كە خۇى بنازۇخوازىكى كۆنە، وئپاى بەلىنى پىكھىنانى كابىنەيەكى فرە كۆتلەيى و بىرۆكرات، بە كردهوہ كۆى وەزىرەكانى لە نىو بنازۇخوازندا ھەلبۇزارد. لە ئەنجومەنى وەزىرانى دەولەتى ئەودا، يەك كەسى رىفۇرمخواز و تەنانت ميانەپۆش بە دىنارىت. رەئىسى ھەندىك لە نوپنەرانى رەوتى بنازۇخوازىي كە بە روالەت لە ھەلبۇزاردندا بەرھەلستكارى بوون. وەك ئەندامانى كابىنەى دەولەت دەستنىشانكردووہ. لەو كەسانە، "سەيد عىزەتوللا زەرغامى" وەك وەزىرى مىراتى كولتورى و گەشتىارى ھەلبۇزارد، بە دەركردنى فەرمانىك "موحسىن رەزايى" وەك جىگرى سەرۇككۆمار بۇ كاروبارى ئابوورى دەستنىشانكرد. ھەرەھا راستەوخۇ پىشتىگرى لە "عەلپەزا زاكانى" بۇ سەرۇكايەتى شارەوانىي پاپتەخت كرد و چاوپرەى دەكرىت بەمزوانەش "ئەمىرحوسەين قازىزادەھاشمى" لە گەل

“سەئىد جەلىلى” كە لە گەل رەئىسىدا بەربۇزى بنازۇخوۋازى كورسىيى سەرۇككۇمارى بوون، بىنە خاوەن دوو پۇستى سەرەكى. لە كاتىكىدا كە “موحسىن مېھرەلەيزادە” و “بېھرۇز ھىمەتى” دوو بەرھەلستكارى رېفۇرمخوۋازى ئەو، ھىچ بەشېكىيان لەم پۇستە نوپئانەدا نىيە!

لە ئاكامدا و بە گوپرەى رووداەكان، دەتوانرئىت بگوترئىت: كۆى ئالوگۇرپەكانى ۲ سالى رابردوو لە پانتايى سىياسىي ئىراندا، باس لە ئىرادەى رېبەرانى كۇمارى ئىسلامىي ئىران بۇ پىكھىنانى حاكىمىيەتى رەھاي بنازۇخوۋازان بە سەر سەرجم دەزگا و رىكخراوہكانى ولاتدا دەكات. وىستىك كە تەنانەت بوو بەھۆى پەسندنەكردنى شىاويەتى “عەلى لارىجانى” لە بنازۇخوۋازانى ميانرەو و “ئىسحاق جەھانگىرى” جىگرى رېفۇرمخوۋازى حەسەن رۇحانى لە لايەن ئەنجومەنى پاراستنى ياسا، لە مەملەنىكانى سىزدەھەمىن ھەلئىزاردنى سەرۇكايەتى كۇماردا.